

В.А. Візір, О.В. Деміденко, А.С. Садов, І.Б. Приходько

ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ТРАНСЛЯЦІЇ ТА ОЦІНКИ ЗНАТЬ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Запорізький державний медичний університет

Ключові слова: трансляція наукових знань, педагогічні аспекти навчання, методи контролю.

Ключевые слова: трансляция научных знаний, педагогические аспекты обучения, методы контроля.

Key words: translation of scientific knowledge, pedagogical aspects of learning, methods of control.

Розглянуто деякі педагогічні аспекти застосування інформаційних технологій у процесі навчання студентів, роль викладача в підвищенні ефективності засвоєння навчального матеріалу та методів контролю якості підготовки в сучасних умовах.

Рассмотрены некоторые педагогические аспекты применения информационных технологий в процессе обучения студентов, роль преподавателя в повышении эффективности усвоения учебного материала и способов контроля качества подготовки в условиях современного образования.

Some pedagogical aspects of use of information technologies in teaching of students were considered as well as the teacher's role in improving of education efficiency and its quality control methods in modern education.

Інформаційні технології нині мають істотний вплив на всі види діяльності, у тому числі й на трансляцію наукових знань. Вони перетворюють знання в інформаційний ресурс, здійснюють його зберігання і передачу, володіючи при цьому такими перевагами, як здатність забезпечити величезний обсяг інформації і велику швидкість її трансляції та обробки [10].

Наукові знання можуть бути емпіричними і теоретичними, що пояснюють явища і можуть використовуватись для прогнозування поведінки об'єктів. За місцезнаходженням розрізняють особові (неявні) і формалізовані (явні) знання. Неявні знання – це знання людей, а формалізовані знання – це знання в документах, на компакт-дисках, у персональних комп'ютерах тощо. Серед способів передачі досвіду і знань можна виділити комунікацію і трансляцію. Якщо основний режим комунікації – зворотний зв'язок, тобто обговорення інформації, відомої двом сторонам спілкування, то основний режим трансляції, що важливіше для викладацької діяльності, – це передача інформації, відомої лише одній стороні спілкування. Отже, знання – це інформація, з якою хто-небудь обізнаний, а трансляція – це навчання знанню [2].

МЕТА РОБОТИ

Розглянути педагогічні фактори, які необхідно враховувати в процесі навчання студентів із застосуванням інформаційних технологій, роль викладача в навчальному процесі та контролі якості підготовки в умовах сучасної освіти.

У процесі навчання провідна позиція поза сумнівом відводиться викладачеві, але передбачається різноманіття його соціальних ролей – вчителя, наставника, адміністратора, експерта, який забезпечує взаємодію між учасниками навчального процесу і дозволяє студентам повністю осягнути основи майбутньої професії. В умовах клінічних кафедр така взаємодія досягається в комплексі лікар-педагог - студент - пацієнт [3]. Стиль викладання і завдання, що вирішує педагог, багато в чому зумовлені його часом. Але основним завданням при цьому залишається трансляція уявлень,

теорій і знань у відносно ясному вигляді, що є необхідним компонентом інноваційного навчання, спрямованого на формування здібностей до детермінації майбутнього і на виховання самостійної творчої мислячої особи.

У сучасному розумінні вища освіта – це освіта, що забезпечує активну соціальну позицію суб'єкта, успішну інтелектуальну діяльність, здійснювану на науковій основі, а також потенціал творчого розвитку вибраної сфери діяльності і самостійного засвоєння нових об'єктів цієї сфери [9]. З позиції студента освіта є одночасно процесом і результатом навчання, в змісті якого виділяють два аспекти: зовнішній – освітнє середовище, навчальні плани, підручники, монографії, методична і наочна допомога, пацієнти; і внутрішній – особисті зміни, унікальні для кожного студента (знання, способи діяльності, здібності, сенс і цінності).

Сьогодні маємо достатньо продуману систему підготовки студентів у медичному виші, що складалась і удосконалювалась не один рік. Розвиток медицини вимагає постійного підвищення рівня підготовки майбутніх лікарів, активності їх клінічного мислення, володіння практичними навичками, що неможливо здійснити без впровадження в процес навчання різних педагогічних прийомів трансляції знань і сучасних інформаційних технологій [8].

Нині гостро стоїть питання про контроль якості підготовки фахівців, що має бути орієнтована на розвиток у студентів гнучкості мислення й адаптивних здібностей. У зв'язку з цим, зміни технологій навчання мають бути спрямовані на переорієнтацію діяльності викладача з інформаційної на організаційну, на визнання студента суб'єктом власного розвитку, орієнтованого не тільки на засвоєння навчального матеріалу, але й на контрольню-оціночну пізнавальну діяльність [5].

Необхідною умовою оновлення стає пошук нових педагогічних прийомів трансляції знань і способів оцінки навчальної діяльності студентів. Використовувана раніше система виставлення оцінок не створює сприятливих умов для роботи як викладача, так і студента, породжує репресивне середовище,

що порушує природний пізнавальний процес. Негативний фон, що виникає, вимагає від викладача постійного примушення, від студента – беззастережного виконання. Зміни в оцінюванні, пов'язані з впровадженням кредитно-модульної системи мають, перш за все, призвести до підвищення ролі самоконтролю і самооцінки студентів, до ініціативнішої поведінки в освітній діяльності. Актуальність проблеми визначається також потребами у створенні умов ефективного оцінювання знань, формування у студентів здібності до самостійної і об'єктивної оцінки власної діяльності [7].

Разом з тим, процеси інтеграції вищої освіти в Україні вимагають, щоб організація навчальної роботи студентів здійснювалось на основі сучасних освітніх технологій. У якості однієї з таких технологій у практиці вищої професійної освіти є рейтингова система навчання, що дозволяє студентів і викладачів бути суб'єктами освітньої діяльності, тобто бути партнерами у процесі навчання [1].

Завпровадження бальної системи оцінювання дозволяє відобразити індивідуальні особливості студентів у бальному діапазоні, крім того, при використанні бальної системи оцінювання викладач виступає в ролі педагога-наставника, а не тільки простого транслятора інформації, а навчальна інформація, у свою чергу, є засобом організації навчальної діяльності, а не як мета навчання. Крім того, в систему бального оцінювання включаються додаткові заохочувальні бали за оригінальність, новизну підходів до виконання завдань для самопідготовки або вирішення наукових проблем. У студента також є можливість підвищити свій рейтинг шляхом участі в навчальній роботі поза навчальним часом (участь в олімпіадах, конференціях; виконання індивідуальних завдань, рефератів; участь у роботі наукового гуртка тощо).

Навчальний процес на кафедрах клінічного профілю вимагає також здійснення контролю індивідуального характеру за роботою кожного студента, за його особистою навчальною діяльністю, не допускає підміни результатів навчання окремого студента результатами роботи групи і навпаки. Сучасні технології дозволяють істотно оптимізувати цей процес. Студент дістає можливість виконувати завдання в індивідуальному темпі, що особливо важливо при використанні контролюючих завдань другого і третього рівня. Комп'ютерна обробка результатів дає можливість отримати картину успішності кожного студента в динаміці, а також статистику успішності групи, курсу. Сумісне використання рейтингової системи дає додаткові можливості для аналізу ефективності педагогічного процесу.

Доцільним виглядає регулярне проведення контролю на всіх етапах навчального процесу у поєднанні з іншими видами навчальної діяльності. У процесі навчання студентів на базі інформаційних технологій може бути організований постійний моніторинг ефективності педагогічного процесу протягом циклу, семестру: базовий, поточний, підсумковий контроль. Контроль знань студентів під час навчання на клінічній кафедрі має охоплювати всі розділи навчальної програми, забезпечувати перевірку теоретичних знань, аналітичних інтелектуальних здібностей, а також практичних

умінь і навичок студентів. Використання інформаційних технологій дає можливість охоплювати широкий спектр даних і проводити контроль на методичному (порівняльна оцінка ефективності різних методик), навчальному (оцінка рівня підготовки студентів) рівнях, а також оцінити якість і ефективність роботи викладачів.

Об'єктивність контролю з використанням інформаційних технологій виключає суб'єктивні думки викладача, що ґрунтуються на недостатньому вивченні індивідуальних властивостей студентів або упередженого ставлення до них. У такому випадку до всіх студентів висувуються єдині вимоги, а роботи оцінюються відповідно до єдиних нормативів і стандартів. Одним із найважливіших чинників використання інформаційних технологій у контролі успішності навчальної діяльності студентів є його незалежність. Відсутність контакту з екзаменатором, екзаменаційною комісією пов'язана зі значно меншим стресовим навантаженням на студента, підвищує його сподівання на об'єктивність оцінювання і довіру до результатів.

Неоднозначними є педагогічні аспекти широкого впровадження самопідготовки студентів. З одного боку, цілями самостійної роботи є активізація розумової діяльності, розвиток здібностей до самостійного вирішення пізнавальних завдань, практичного застосування отриманих знань, умінь і навичок. З іншого, організація процесу самопідготовки припускає розробку механізму керування процесом засвоєння програмного навчального матеріалу, що вимагає вирішення важливих завдань: визначення обсягу і характеру самостійних занять, добір джерел наукової інформації, навчання прийомам роботи з посібниками тощо [6].

Необхідним педагогічним аспектом підвищення якості підготовки студентів є мотивація дій: отримання позитивної оцінки, саморозвиток і вдосконалення, плани з освоєння конкретної спеціальності. Роль викладача полягає в підтримці мотивації студента, організації вільного часу, створенні умов для засвоєння навчальної дисципліни [4].

ВИСНОВКИ

Безсумнівно, велике значення в навчальному процесі має оцінка ефективності методик викладання. Широко використовуються не стільки заходи, спрямовані на верифікацію рівня і обсягу знань, скільки їх якісна характеристика. Крім того, необхідно формувати у студентів зацікавленість в отриманні професійних відомостей, уміння ухвалювати тактично виправдані рішення відповідно до клінічної ситуації. Така робота дозволяє викладачу розкрити свої педагогічні можливості і втілити ідеї з удосконалення навчального процесу.

Отже, зміна педагогічних підходів до процесу навчання й оцінки якості підготовки студентів сприяє організації навчального процесу, спрямованого на індивідуальний еталон оцінювання і самооцінку навчальних результатів, а використання в навчальному процесі інформаційних технологій дозволить значно підвищити об'єктивність контролю, створить можливість проведення контролю індивідуального характеру, а також систематичного самоконтролю студентами власної навчальної діяльності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Булах І.С. Цілі медичної освіти як системно творчий елемент / Булах І.С., Пащенко В.В. // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2000. – №1. – С. 78–84.
2. Захарова І.Г. Інформаційні технології в освіті: навч. посібник для студ. висш. навч. закладів / І.Г. Захарова. – М.: Видавничий центр «Академія», 2007. – 192 с.
3. Кудрява Н.В. Педагогіка в медицині: Учебне посібник для студ. висш. мед. навч. закладів / Н.В. Кудрява, Е.М. Уколова, Н.Б. Смирнова, Е.А. Волошина, К.В. Зорин – М.: Видавничий центр «Академія», 2006. – 320 с.
4. Маркова А.К. Формування мотивації навчання / А.К. Маркова, Т.А. Матис, А.Б. Орлов – М.: Просвіщення, 1990. – 89 с.
5. Національна академія наук України: проблеми розвитку та входження в європейський науковий простір / За ред. О.С. Онищенко, Б.А. Маліцького – К., 2007. – 680 с.
6. Сергеевкова В.В. Управляемая самостоятельная работа студентов. Модульно-рейтинговая система / В.В. Сергеевкова – Мн.: РИВШ, 2004. – 132 с.
7. Сікорський П.І. Кредитно-модульна технологія навчання / П.І. Сікорський – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2006. – С. 52–60.
8. Фаустова Э.Н. Студент нового времени: социокультурный профиль / Э.Н. Фаустова – М.: НИИВО, 2004. – Вып. 4. – 72 с.
9. Фокин Ю.Г. Преподавание и воспитание в высшей школе / Ю.Г. Фокин – М., 2002. – С. 55.
10. Хатькова С.В. Роль информационных технологий в образовательном процессе / Хатькова С.В. // Исторические, философские, политические и юридические науки, культурология и искусствоведение. Вопросы теории и практики. – 2010. – №1. – С. 185–187.

Відомості про авторів:

Візір В.А., д. мед. н. професор, зав. каф. внутрішніх хвороб №2 ЗДМУ.
Деміденко О.В., к. мед. н., доцент каф. внутрішніх хвороб №2 ЗДМУ.
Садомов А.С., к. мед. н., асистент каф. внутрішніх хвороб №2 ЗДМУ.
Приходько І.Б., к. мед. н., доцент каф. внутрішніх хвороб №2 ЗДМУ.